

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžik/1/2018
Identifikačné číslo spisu: 6015201112
Dátum vydania rozhodnutia: 01.08.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6015201112.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov: 1/ I. K., narodený XX. N. XXXX, bytom vo D. č. XX, 2/ B. D., narodená X. T. XXXX, bytom v F., C. č. XXX/X, 3/ K. B., narodený X. Q. XXXX, bytom v T. H., B. č. XX/XX, všetci právne zast.: JUDr. Matúšom Návratom, PhD., LL.M., advokátom a konateľom Navrat & Partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave - mestská časť Staré Mesto, Špitálska č. 45, IČO: 50 075 501, proti žalovanému: Obec Voznica, Žarnovica, Voznica č. 135, IČO: 00321087, o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia žalovaného, o kasačnej sťažnosti žalobcov proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. októbra 2017, č. k. 24S/161/2015-107, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. októbra 2017, č. k. 24S/161/2015-107, v časti zastavenia konania o žalobe žalobkyne 2/
z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Vo zvyšnej časti kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Žalobcom 1/ a 3/ a žalovanému nárok na náhradu trov kasačného konania
n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) napadnutým uznesením z 31. októbra 2017, č. k. 24S/161/2015-107, postupom podľa § 99 písm. a/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) v prvej výrokovej časti konanie o žalobe žalobkyne 2/ zastavil, keď súdu doručené podanie žalobkyne 2/, ktorým táto oznámila, že sa rozhodla, že v konaní nebude ďalej pokračovať, pretože stratila dôveru, že takýto postup má nejaký zmysel, posúdil (podľa jeho obsahu) ako späťvzatie žaloby v celom rozsahu.

2. V druhej výrokovej časti krajský súd žaloby žalobcov 1/ a 3/ postupom podľa § 98 ods. 1 písm. g/

SSP odmietol ako neprípustné. K uvedenému záveru dospel po tom, čo mal preukázané, že žalobcovia 1/ a 3/ nepodali riadne a včas opravný prostriedok proti prvostupňovému fiktívnemu rozhodnutiu, čím prvostupňové správne rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Bol teda daný dôvod na odmietnutie žaloby, keď žalobcovia nevyčerпали všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis (§ 7 písm. a/ SSP). V tejto súvislosti krajský súd bližšie dôvodil, že zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 211/2000 Z. z.“; pozn. súdu) obsahuje osobitnú úpravu pre podanie, ktorým je žiadosť o poskytnutie informácií v § 14 ods. 1, podľa ktorého žiadosť možno podať písomne, ústne, faxom, elektronickou poštou alebo iným technicky vykonateľným spôsobom. Nakoľko však osobitnú úpravu pre podanie opravného prostriedku odvolania proti fiktívnemu zamietavému rozhodnutiu menovaný zákon neobsahuje, je potrebné na podanie opravného prostriedku aplikovať všeobecný predpis o správnom konaní - Správny poriadok. S poukazom na § 19 ods. 1 Správneho poriadku medzi formami, ktorými možno urobiť podanie, a teda aj odvolanie, nie je elektronická forma bez zaručeného elektronického podpisu. Preto žalobcami elektronicky podané odvolanie bez toho, aby bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom, nemá účinky riadne podaného opravného prostriedku. Žalobcovia súdu predkladali dôkaz o tom, že odvolanie podali elektronicky bez zaručeného elektronického podpisu. Dôkaz o tom, že odvolanie podali aj niektorým zo spôsobov uvedených v § 19 ods. 1 Správneho poriadku, súdu nepredložili a ani vykonanie žiadneho takého dôkazu nenavrhlí.

3. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 170 písm. a/ a b/ SSP tak, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, pretože žaloba žalobcov 1/ a 3/ bola odmietnutá a voči žalobkyňi 2/ bolo konanie zastavené.

II.

4. Proti uzneseniu krajského súdu podali žalobcovia v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

5. Namietali, že krajský súd v konaní a pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ SSP), ako aj to, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

6. V súvislosti so späťvzatím žaloby žalobkyňou 2/ a následným zastavením konania bolo konštatované, že na takéto postup neboli splnené zákonné podmienky. Oznámenie žalobkyne 2/ súdu vo význame, že „osobne nebude konať“ možno považovať iba za jej osobné vyjadrenie, z ktorého obsahu, najmä písomného odôvodnenia sa javí prejav akéhosi „znechutenia z vymožitelnosti svojho práva“, pretože doterajšie a vzhľadom k povahe veci pomerne dlhé konanie jej neprinieslo očakávaný výsledok. Avšak taký osobný prejav v žiadnom prípade nemožno ani podľa jeho obsahu považovať za „späťvzatie svojej žaloby v celom rozsahu“, ako to kvalifikoval krajský súd. Žalobkyňa 2/ tiež udelené splnomocnenie advokátovi neodvolala, nič v takom význame súdu ani svojmu zástupcovi v konaní neoznámila a predmetné oznámenie súdu bolo doručené elektronicky, ale nebolo elektronicky podpísané.

7. V ďalšej časti podanej kasačnej sťažnosti vyjadrili nesúhlas s odmietnutím žaloby. Uviedli, že odvolanie bolo podané e-mailom, ktorého prijatie žalovaný potvrdil a následne (v správnej lehote troch dní) svoje elektronické podanie odvolania doplnil zaslaním písomného vyhotovenia tohto odvolania poštou na adresu žalovaného a túto skutočnosť nikdy (ani pred súdom) žalovaný nespochybnil, tak potom v tomto neexistuje sporná otázka a súd v tejto otázke nemal čo riešiť. Mali za to, že prvoradou otázkou, respektíve témou skúmania zákonnosti pri vybavení žiadosti o informácie bolo skúmanie zákonnosti z pohľadu zákona č. 211/2000 Z. z. a nie Správneho poriadku, ktorý je v tomto prípade iba druhoradým, vykonávacím predpisom v procese správneho konania. Ak sa ale krajský súd zameral na spôsob doručovania odvolania, najmä podľa § 19 ods. 1 Správneho poriadku, poukázali

na ďalšie - predchádzajúce ustanovenia Správneho poriadku, najmä Základné pravidlá konania ustanovené v § 3. Dodali, že až vtedy, keď by boli u žalovaného splnené základné pravidlá správneho konania, by bolo vecne správne posudzovať splnenie následných podmienok konania (teda aj formálnosť doručovania podaní). Žalobcovia ďalej poukázali na to, že pokiaľ žalovaný v predchádzajúcom (obdobnom) prípade odmietol prijať poštovú zásielku a doručovateľ túto zásielku musel vrátiť späť odosielateľovi, tak v následnom prípade museli žalobcovia riešiť takto vzniknutú otázku, akým spôsobom doručia písomnosť v správnom konaní povinnej osobe (ako doplnenie svojho elektronického podania v listinnej forme), keď Správny poriadok im nariaďuje elektronické podanie doplniť v listinnej podobe. V tomto prípade žalobcovia túto povinnosť splnili zaslaním listiny žalovanému neregistrovanou poštou (vzhľadom na predchádzajúce skúsenosti s nedoručiteľnosťou zásielky formou doporučeného listu). Také odoslanie poštou vykonali so svojou logickou úvahou, že „obyčajný list“ (nie doporučený) bude žalovanému doručený a tento on nedokáže odmietnuť prijať od doručovateľa, pretože prijatie takého listu adresát nebude doručovateľovi podpisovať. Správny poriadok totiž nenariaďuje, aby písomnosť (listinná podoba podania) doručovaná prostredníctvom pošty bola správnomu orgánu doručovaná „doporučeným listom“. Takým spôsobom žalobcovia teda splnili svoju zákonnú povinnosť; žalovaný takéto doručenie listinnej podoby odvolania nenamietal, ani nepoprel, a to ani v konaní o priestupku ani pred súdom. V tejto súvislosti ďalej žalobcovia uvádzali, že doručovanie všetkých svojich podaní od žalobcov bolo zo strany žalovaného vedomé a účelovo marené až znemožnené, pretože žalovaný sa presne vyjadril tak, že e-maily doručené od žalobcov ani neotváral a zásielky neprijímal. Takto potom je irelevantné, či sa v správnom spise žalovaného nachádza, alebo nenachádza listinná podoba odvolania, pretože podľa predchádzajúceho spôsobu konania žalovaného a aj v súlade s jeho vyjadreniami je možné sa odôvodnene domnievať, že takú zásielku on svojvoľne neprijal, respektíve odmietol, neotvoril, a teda ani nezaložil do správneho spisu zakrývajúci sa za tzv. Uznesenie obecného zastupiteľstva, ktoré mu také konanie odporučilo. Ak teda žalovaný sám a priamo vytváral prekážky žalobcom v doručovaní svojich podaní, tak súd nemá vo svojom rozhodovaní priznávať akési formálne „právo“, či následnú výhodu žalovanému v predmetnom spore, pretože bol to sám žalovaný, ktorý svojím vedomým konaním maril žalobcom riadne konanie podľa zákona č. 211/2000 Z. z. a Správneho poriadku.

8. Poukázali tiež na to, že žalobca 3/ sa na pojednávaní osobne presne a jasne nahlas vyjadril, že podanie bolo uskutočnené e-mailom a v zákonnej lehote troch dní zaslané žalovanému poštou. Toto vyjadrenie zopakoval ústne zástupca žalobcov a tým žalobcovia považovali túto otázku za vyriešenú. Ak by tieto dôkazy (v otázke doručenia odvolania) boli sporné, potom malo dôjsť k ďalšiemu dokazovaniu, ale táto otázka vôbec sporná nebola. Súd sa nepýtal na žiadny ďalší detail doručovania odvolania, pretože žalobcovia nemohli ani predpokladať výsledok rozhodnutia súdu odvíjajúci sa iba od jeho záveru v detaile tzv. formálne chybného doručovania, ktorý súd ani nenazačil pred jeho konečným rozhodnutím. V zmysle uvedeného logicky žalobcovia k tejto dielčej otázke nenavrhovali žiadne ďalšie dokazovanie. Navyše súd v tejto otázke ani nevypočul osobne prítomného žalobcu 3/. Zdôraznili, že zákonom stanovenú podmienku podania opravného prostriedku čo do vecného obsahu ale aj formy považujú za splnenú a pred súdom aj dokázanú. Napokon aj s odkazom na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2003, sp. zn. I. ÚS 139/02-31, podľa ktorého cit.: „(...) Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. (...)“ mali za to, že krajský súd potom týmto postupom porušil ústavné právo na spravodlivý proces.

9. Záverom opätovne zdôraznili, že odvolanie doplnili a zaslali aj v listinnej podobe žalovanému prostredníctvom Slovenskej pošty, pričom uvedené bolo pred súdom dokázané aj ústnym vyjadrením jedného zo žalobcov, pričom prítomným žalovaným to spochybnené nebolo. Ak žalovaný prijal opatrenia na obchádzanie zákona a po prvotnom prijatí žiadosti o informáciu ani len nezaložil správny spis, tak už tým porušil zákonom stanovené povinnosti, pričom toto aj sám priznal. V celom konaní žalovaný od začiatku konal nezákonne. Je potom irelevantné, či on preukázateľne prijal podanie aj odvolanie od žalobcov ako žiadateľov o informáciu v akejkoľvek forme alebo nie, keď generálne odmietal akékoľvek

podania od žalobcov v tejto veci. V takej polohe skúmať na prvom mieste plnenie formálnych podmienok doručovania opravných prostriedkov v správnom konaní u žalovaného je zbytočné, keďže sám žalovaný priznal absolútne odmietanie riadneho konania od počiatku vo veci návrhov žalobcov a navyše sám tiež priznal aj obchádzanie zákona, pričom boli preukázané aj prekážky, ktoré žalobcom sám žalovaný v správnom konaní od začiatku kládol.

10. Navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

11. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadril.

IV.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) prejednal vec bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je čiastočne dôvodná.

13. Predmetom kasačného konania v preskúmvanej veci bolo uznesenie krajského súdu, ktorým súd v prvej výrokovej časti konanie o žalobe žalobkyne 2/ zastavil a v druhej výrokovej časti krajský súd žaloby žalobcov 1/ a 3/ odmietol ako neprípustné.

A/ K zastaveniu konania pre späťvzatie žaloby žalobkyňou 2/

14. Krajský súd pristúpil k zastaveniu konania po tom, čo oznámenie žalobkyne 2/ zo 14. októbra 2017 posúdil podľa obsahu ako späťvzatie žaloby v celom rozsahu.

15. Najvyšší súd z obsahu súdneho spisu mal preukázané, že žalobkyňa 2/ elektronickým podaním (e-mail) zo 14. októbra 2017 krajskému súdu dňa 23. októbra 2017 zaslala podanie v znení cit.: „Vzhľadom k rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR 7 Sžik/1/2016 zo dňa 24.08.2017, čomu predchádzalo rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici, č.sp. 24S/161/2015 som sa rozhodla, že v tomto konaní ja osobne pokračovať nebudem, pretože som stratila dôveru, že takýto postup má vôbec nejaký zmysel. Dôvodom je, že na súd sme sa spoločne obrátili z dôvodu, že starosta Obce Voznica, okres Žarnovica opakovane porušil Zákon o slobode informácií, informácie nepodal a predmetným zákonom pohrdal. Napriek našej spoločnej snahe nebolo možné v primeranom čase domôcť sa práva. Informácie sme zákonným spôsobom nedostali, kompetentná (zodpovedná osoba za nezákonný stav) nie je braná na zodpovednosť, naše oprávnené konanie sa minulo účinku napriek existencii zákona. (...)“.

16. Z takto konštatovaného však nemožno bezpečne ustáliť bez akýchkoľvek pochybností vôľu žalobkyne 2/ vziať žalobu späť. Žalobkyňou 2/ prezentovaný postoj, že v predmetnom konaní nebude osobne pokračovať, nemôže byť bez ďalšieho súdom vnímaný ako oznámenie späťvzatia žaloby. Za tohto stavu postupoval krajský súd nesprávne, keď konanie postupom podľa § 99 písm. a/ SSP zastavil pre späťvzatie žaloby. Späťvzatie žaloby je dispozitívnym procesným úkonom žalobcu, ktorým žalobca disponuje samotným konaním. Z toho dôvodu, z jeho obsahu musí jednoznačne vyplývať, že na prejednaní svojho návrhu žalobca nemá záujem a je uzrozumený s tým, že o jeho návrhu nebude súdom meritorne rozhodnuté. Vyššie uvedené oznámenie žalobkyne 2/ tieto požiadavky nespĺňa.

17. Najvyšší súd dáva tiež do pozornosti tú skutočnosť, že späťvzatie žaloby svojou povahou je podaním vo veci samej (§ 55 ods. 2 SSP), a ako také, ak je urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba ho dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu. V prípade, ak sa dodatočne nedoručí správne súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada, pričom správny súd na dodatočné doručenie podania už nevyzýva (§ 56 ods. 2 SSP). Vzhľadom na uvedené, aj v prípade, ak by oznámenie žalobkyne 2/ spĺňalo požiadavky späťvzatia žaloby, toto oznámenie vzhľadom na jeho formu (e-mail) by nebolo spôsobilé

vyvolať procesným predpisom predpokladaný následok spočívajúci v zastavení konania.

18. Na základe uvedených skutočností najvyšší súd v tejto časti vyhodnotil kasačnú sťažnosť ako dôvodnú; napadnuté uznesenie krajského súdu preto podľa § 462 ods. 1 SSP (v spojení s § 440 ods. 1 písm. f/ SSP) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

B/ K odmietnutiu žaloby žalobcov 1/ a 3/

19. Dôvod odmietnutia žaloby žalobcov 1/ a 3/ spočíval v tom, že nepodali riadne a včas opravný prostriedok proti prvostupňovému fiktívnemu rozhodnutiu.

20. V tejto časti spornou zostala otázka, či žalobcovia 1/ a 3/ odvolanie proti prvostupňovému fiktívnemu rozhodnutiu prvotne podané elektronicky (e-mailom) podali aj písomne v listinnej podobe prostredníctvom pošty, a teda jedným zo spôsobov predpokladaných § 19 ods. 1 Správneho poriadku.

21. Úvodom najvyšší súd poukazuje na to, že vzťah medzi zákonom č. 211/2000 Z. z. a Správnym poriadkom je založený na princípe subsidiarity, čo znamená, že pokiaľ zákon č. 211/2000 Z. z. neupravuje určitú otázku samostatne, aplikujú sa ustanovenia Správneho poriadku (§ 22 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z.). Nakoľko zákon č. 211/2000 Z. z. upravuje inštitút odvolania výlučne čo do lehoty, miesta na jeho podanie, funkčnej príslušnosti ako aj osobitnej úpravy týkajúcej sa napadnutia odvolaním tzv. fiktívneho rozhodnutia, odvolanie musí spĺňať požiadavky podľa § 19 ods. 1 Správneho poriadku, podľa ktorého podanie možno urobiť písomne alebo ústne do zápisnice, alebo elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona. Podanie možno urobiť aj telegraficky alebo telefaxom; také podanie obsahujúce návrh vo veci však treba písomne alebo ústne do zápisnice doplniť najneskôr do troch dní. Správny poriadok teda v uvedenom ustanovení (v znení účinnom do 31. októbra 2017) upravoval tri spôsoby, ako podanie možno urobiť - písomne, ústne do zápisnice, alebo elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona. Keďže podanie, ktoré zvolili žalobcovia - bežné elektronické podanie (e-mail) nebolo podané v právne kvalifikovanej forme, nebolo ani spôsobilé vyvolať žiadané procesné účinky. Žalobcovia tvrdili, že odvolanie podali aj na poštovú prepravu, avšak o tejto skutočnosti nepredložili žiaden relevantný dôkaz. Samotné predloženie čestných vyhlásení iba osvedčuje určité skutočnosti, ale nepreukazuje ich. Bez ohľadu na to, ktorému orgánu povinnému doručiť podanie odovzdal účastník svoje odvolanie, aby bolo doručené, musí účastník spôsobom dostatočne hodnoverným preukázať, že k tomuto odovzdaniu skutočne došlo. Najvyšší súd poukazuje na to, že dôkazné bremeno v tomto prípade zaťažovalo žalobcov. Tiež najvyšší súd poukazuje na to, že aj v podanej žalobe zo 7. septembra 2015, prípadne vo vyjadrení z 31. mája 2016 bolo zo strany žalobcov konštatované podanie odvolania iba e-mailom.

22. Rovnako neobstojí poukaz žalobcov na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. februára 2003, sp. zn. I. ÚS 139/02-31, nakoľko vyčerpanie riadnych opravných prostriedkov je jednou zo zákonných podmienok, ktorá musí byť splnená pred podaním správnej žaloby na správnom súde (§ 7 písm. a/ SSP). V takom prípade poukaz žalobcov na uznesenie pojednávajúce o prílišnom formalizme pri posudzovaní úkonov účastníkov konania ako aj o dopĺňaní takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti je neopodstatnený.

23. Pokiaľ teda krajský súd pristúpil k odmietnutiu žaloby potom čo mal preukázané, že žalobcovia nevyčerпали všetky riadne opravné prostriedky, postupoval správne a v súlade so zákonom.

24. V tejto časti najvyšší súd vyhodnotil kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú; z týchto dôvodov potom najvyšší súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP zamietol.

25. V novom rozhodnutí vo vzťahu k žalobkyni 2/ rozhodne krajský súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

26. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcom 1/ a 3/, ktorí v tomto konaní úspech nemali, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanému ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

27. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP v spojení s § 147 ods. 2 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.